

2018

JAARVERSLAG

Brukselbinnenstebuiten

Hopstraat, 47 (bus 1)

1000 Brussel

Tel: 02 218 38 78

E-mail: bruksel@skynet.be

www.brukselbinnenstebuiten.be

www.facebook.com/Brukselbinnenstebuiten

Inhoud

1. Inleiding: Bruksel in 2018.....	p3
2. De toers	p4
3. De projecten..	p9
4. De expertise van Bruksel	p12
5. De mensen in de organisatie.....	p13
6. Pers, communicatie en netwerking	p18
7. Achter de schermen	p22
8. Inleiding tot het financieel verslag.....	p22

1. Inleiding: Brussel in 2018

Ondanks een zwak voorjaar - de kou in de maanden januari en februari speelde ons parten - heeft Brussel ongeveer evenveel toers gegidst als in 2017.

We leidden nog steeds heel wat groepen rond in Molenbeek (of de kanaalzone gecombineerd met Molenbeek): een honderdtal. Ook uit het buitenland is er nog redelijk wat interesse voor de gemeente, onder meer van onderwijsinstellingen. De kanaalzone en het Noorden van Brussel, met onder meer de site van Thurn & Taxis, zijn ook erg populair geworden. Goed nieuws is dat het aantal schoolgroepen dat we rondleidden, verdubbelde tot 52.

Voor het eerst sinds jaren organiseerden we wandelingen op de middag, in het kader van Broodje Brussel, en met succes. We konden profiteren van een samenwerking met de Vlaamse administratie.

We werkten hard aan de inhoud van onze toers: we lanceerden een nieuwe toer over Street Art en actualiseerden de bestaande toer 'Van Congo tot Matongé', zodat ook het actuele thema 'dekolonisering' er meer in aan bod komt. Bijna maandelijks was er voor de gidsen een bijscholing rond zeer uiteenlopende thema's.

Er werd opnieuw veel werk achter de schermen verzet: Lutgard Vrints nam het voorzitterschap over van Brusselstichter Wim Kennis en een nieuwe ploeg bestuurders trad aan. We bereidden de aanwerving voor van een nieuwe halftijds collega. We lanceerden een vernieuwde website, met een automatisch reserverings- en betalingssysteem, en een nieuwe nieuwsbrief. We dienden een lijvig dossier in om ook in de komende jaren de Woontours van de Vlaamse Gemeenschapscommissie te mogen organiseren, en kregen de opdracht ook opnieuw toegewezen.

Wim Kennis werd op 2 september uitgezwaaid met een groot feest.

2. De toers

2.1 Het aantal toers

Bruksel organiseerde in 2018 in totaal **557 toers**. Dat zijn er vier minder dan vorig jaar. Januari en februari 2018 waren zwak. We vermoeden dat de koude temperaturen er toen voor iets tussen zaten. Per slot van rekening vinden al onze toers in de openlucht plaats. In de zomer en het najaar konden we de achterstand ten opzichte van 2017 zo goed als helemaal inhalen. [Sowieso schommelen de aantallen toers in niet geringe mate, zoals je kan zien in onderstaande tabel.](#)

Evolutie van het aantal toers

<u>Jaar</u>	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
<u>Aantal toers</u>	650	638	545	547	535	506	550	561	557

2.2 Tendenzen

- **Molenbeek** blijft erg populair. We gidsten zo'n honderd toers in de gemeente, of toers waarin de gemeente aan bod komt. We beseffen dat toers voor groepen in Molenbeek organiseren, een delicate aangelegenheid blijft. Het is uitdrukkelijk de bedoeling op een positieve manier te communiceren.
- **De kanaalzone in het algemeen** blijft populair. Veel groepen willen op stap in de buurt van Thurn & Taxis. We deden elf rondleidingen op en rond de site in het kader van Broodje Brussel, voor een publiek van voornamelijk Vlaamse ambtenaren. De start van KANAL, het museum voor hedendaagse kunst in de oude Citroëngarage op het Saincteletteplein, deed groepen besluiten een tentoonstellingsbezoek te combineren met een kanaaltoer van Bruksel. Ook in de Noordwijk deden we veel toers. De nieuwe toer over Street ><Art, die ook in de kanaalzone komt, gidsten we veertien keer.
- Eind 2018 begon er ook veel vraag te komen naar toers in Matongé, of specifiek naar de toer '**Van Congo tot Matongé**'. Groepen combineren een bezoek aan het opnieuw geopende AfricaMuseum in Tervuren met een wijkwandeling in het Brusselse Matongé. We proberen ook de actuele discussie over 'dekolonisering', denk aan de inhuldiging van het Lumumbaplein, in de toers aan bod te laten komen. Bovendien blijft het ook hier zaak de bewoners van de wijk niet als 'kijkwaar' te beschouwen. We gidsten de toer een dertigtal keer.
- **De Marollen** zijn een blijver. Bij de Tematoers deed een historische toer over de Marollen in Wereldoorlog I het erg goed. De toer was opgehangen aan het dagboek

van een dokter die tijdens Wereldoorlog I in het Sint-Pietersziekenhuis werkte. De heel speciale invalshoek werd gesmaakt.

- De meeste groepen verkiezen een toer **te voet**. Bustoers zijn duurder, minder ecologisch, en niet altijd even praktisch in de Brusselse straten. We merken dat bustoers ook bij de Tematoers (vrije inschrijvingen) minder succes hebben. Dat heeft uiteraard ook te maken met de hogere deelnameprijs. In totaal gidsten we **36** bustoers. Er waren **33** fietstoers, wat een verdubbeling is ten opzichte van 2017.

2.3 De klassiekers

DE WOONTOURS organiseren we al vele jaren op vraag van Wonen in Brussel van de VGC. Fietstoers nemen een steeds belangrijker plaats in bij Wonen in Brussel. In 2016 splitsten we op vraag van de VGC het fietsparcours op in twee fietstochten. Er kwamen fietstochten bij rond cohousing. In 2018 ontwikkelden we een nieuwe, thematische fietstoer, over 'Wonen in het groen'. Hij brengt de deelnemers van Herrmann-Debroux in Oudergem, vlakbij het bos en verschillende parken, naar Sint-Gillis. Dat is een versteende gemeente, maar waar men er met allerlei ingrepen toch in slaagt om ook in een verstedelijkte omgeving groene ruimten te creëren. Omdat de VGC ondertussen met een aanbesteding werkt voor de organisatie van de Woontours, dienden we in 2018 een lijvig dossier in met verschillende voorstellen voor nieuwe thematische tours vanaf 2019. We wonnen de aanbesteding, vanaf 2019 worden de door ons voorgestelde tours aan het aanbod toegevoegd.

Voor Wonen in Brussel ontwikkelden we een nieuwe fietstocht, 'Wonen in het groen'. (Foto VGC)

De wandelingen voor het VRT-programma **DE ZEVENDE DAG** blijven doorlopen. We bieden bewust ook toers aan die een jonger publiek kunnen interesseren, zoals de Street><Art-wandeling.

BRUSSELS TOGETHER in samenwerking met de Europese Commissie, is ondertussen een vaste waarde. Nieuwkomers die recent voor Europa zijn beginnen werken, krijgen via dat programma een wandeling van de boven- naar de benedenstad aangeboden, zodat ze hun nieuwe stad leren kennen. De rondleidingen vinden meestal plaats in het Engels, en soms in het Frans.

2.4 Overzicht Tematoers 2018

Bruksel organiseerde zelf **50** Tematoers (open aanbod voor individuen, Zomerparels niet meegerekend). Dat zijn er meer dan vorig jaar. De belangrijkste reden voor de stijging is de succesvolle reeks van elf middagverkenningen op en rond de site van Thurn & Taxis. Vlaamse ambtenaren die naar het Teirlinckgebouw waren verhuisd, schreven massaal in op deze toers. Dit is zeker een belangrijke verklaring voor het succes van deze middagwandelingen.

Hieronder volgt een overzicht van het aanbod aan Tematoers. Verschillende daarvan werden 'ontdubbeld', wat betekent dat we meer dan één gids inzetten omdat er veel inschrijvingen waren. In totaal namen **889** mensen deel aan een Tematoer.

- MET HORTA ONDERGRONDS (20/1)
Over Bozar als spin in het stadsweb
- BROODJE BRUSSEL MOMUSE (24/1)
Een verkenning van het nieuwe gemeentelijk museum van Molenbeek
- BLOTE VOETEN (28/1, 15/12)
Over de verstotenen en de kansen die ze kunnen grijpen
- ARCHITECTUUR VOOR DUMMIES (3/2, 10/3, 21/4, 13/10, 17/11)
Onze reeks over de essenties van de architectuurgeschiedenis van de stad
- KUREGEM (18/2, 17/3)
De beruchte stationsbuurt en de ambities van de Abattoir
- BROODJE BRUSSEL - THURN & TAXIS: DE SITE (22/3)
- BROODJE BRUSSEL- THURN & TAXIS: PARCKFARM EN LIJN 28 (29/3)
- BROODJE BRUSSEL- THURN & TAXIS: DE HAVENLAAN (19/4)
- BROODJE BRUSSEL- THURN & TAXIS: GREENBIZZ EN TIVOLI (26/4)
- DE VERSTEENDE VERBEELDING (22/4) -PER BUS
De invloed van Leopold II in het Brusselse stadsbeeld

- STREET ><ART (6/5, 12/5 EN 27/10)
Over gewenste en ongewenste straatkunst
- BIOTOOP IN DE STAD: ZAVELENBERG (27/5)
Een overgebleven stukje natuur in een volbebouwd Sint-Agatha-Berchem
- NATUURLIJK SINT-GILLIS (2/6)
Biodiversiteit in een versteende gemeente

De Coenentuin in Sint-Gillis, een van de verrassende groene plekjes in het centrum van de gemeente.

- KANA(A)L (9/6 EN 23/6)
Het nieuwe museum voor hedendaagse kunst in zijn stedelijke context
- VERVIERS (8/9)
Een Brukselkijk op een Waalse stad van water en textiel
- NAAR DE MARKT: ABATTOIR (23/9)
Zoveel meer dan een slachthuis
- NAAR DE MARKT: BOCKSTAEL (29/9)
Een wekelijkse markt op een kruispunt van buurten
- NAAR DE MARKT: PARVIS VAN SINT-GILLIS (30/9)
19de eeuwse grandeur met een mediterraan vleugje
- HOME TO ALL MARKETS: PARVIS DE ST-GILLES (30/9) - IN HET ENGELS
19th century splendour with a touch of the Mediterranean
- EIGEN KWEEK: KORTE KETEN - PER FIETS (22/9)
Over voedselproductie en -consumptie
- EIGEN KWEEK: KORTE KETEN - TE VOET (22/9)
Over voedselproductie en -consumptie
- DE MAROLLEN IN DE GROOTE OORLOG (6/10, 11/11)
Op stap met dokter Bayet
- TRAGE WEGEN: NOORD (20/10)
In het kader van de Dag van de trage weg
- PUFFENDE LONG: TERKAMEREN (21/10)
In het kader van de Week van het bos en de Dag van het Zoniënwood

- MOLENBEEK EN HET EINDE VAN DE GROOTE OORLOG (8/12)- ISM VUB
De blijde intrede van Albert I in een volkse gemeente
- OMWEG NAAR DE KERSTMARKT (22/12)
Van het Centraal Station tot bij de kerstmarkt op de Vismarkt.

2.5 Overzicht van de zomerparels

Sinds een aantal jaren verkennen de Zomerparels tijdens de grote vakantie een Brusselse buurt (buiten het centrum). We proberen er iedere keer een bepaalde invalshoek voor te vinden. In 2018 speelden we in op het grote succes van de tijdelijke zomerbars in parken of op pleinen. Iedere wandeling werd afgesloten bij een **zomerbar**. De Zomerparels hadden wat minder succes dan in 2017, toen we voor de meeste verkenningen twee gidsen moesten engageren. Het extreem warme weer, maar ook het feit dat we net voor de zomer in het kader van de GDPR-regels ons adressenbestand moesten vernieuwen, zijn de belangrijkste reden voor het iets beperktere succes. We zijn echter tevreden. Het overzicht:

- HAVENWIJK, THURN & TAXIS EN PARCKFARM (30/6)
- SCHAARBEEK EN HET JOSAPHATPARK (7/7)
- LAKEN EN AU BORD DE L'EAU (14/7)
- DE LEOPOLDWIJK EN HET JUBELPARK (21/7)
- FLAGEY, DE VIJVERS EN TER KAMEREN (28/7)
- ANDERLECHT EN DE KOER (4/8)
- VORST EN DUDEN (11/8)
- WOLUWE EN GEORGES HENRI (18/8)
- JETTE EN BOUDEWIJN (25/8)

Op 28 juli verkenden we de groene buurt van Flagey, de vijvers en Ter Kameren.

3. De projecten

Projecten maken een belangrijk deel uit van de werking van Bruksel. Ze kunnen heel uiteenlopende vormen aannemen: schrijfwerk al dan niet in opdracht, medewerking aan festivals of andere initiatieven van derden... Zulke samenwerkingen geven ons de kans om nieuwe publieken te laten kennismaken met onze werking.

3.1 Redactiewerk

FIETSPARCOURS IN BRUSSEL

VELOMUSEUM.brussels

Een 'spin-off' van de AMVB-tentoonstelling *Velomuseum* over fietsen in de hoofdstad, wordt de publicatie in 2019 van verschillende fietsparcours in de hoofdstad. Behalve met het AMVB werkten en werken we samen met Muntpunt en onze collega's van Cactus. De vier verschillende fietsparcours verkennen ieder een ander deel van de stad en zijn alle makkelijk bereikbaar vanop de fietsautostrades die Brussel binnenkomen. Ze volgen ook gedeeltelijk de gewestelijke fietsroutes. Ze vertellen meer over fietservaringen (het reliëf, goed of slecht ingerichte wegen, fietsateliers onderweg...), over de bezienswaardigheden op het traject en waar mogelijk ook over de geschiedenis van het fietsen in Brussel. Bijvoorbeeld waar de vele fietsfabrieken zich bevonden die Brussel vroeger rijk was, of waar er velodrooms waren.

UPDATE WIJKVERKENNINGEN VISIT BRUSSELS

De zestien wijkverkenningen die we in 2016 en 2017 schreven voor Visit Brussels ('Mixity-wandelingen') gingen vlot de deur uit bij de opdrachtgever. Omdat Brussel razendsnel verandert, kregen we de vraag om de teksten een eerste keer te actualiseren. We maakten van deze opdracht ook meteen gebruik om tijdens het aflopen van de parcours, foto's te maken om onze fotoverzameling over Brussel uit te breiden.

UPDATE 'NATUURLIJK SINT-GILLIS'

Ook het Ecohuis van de gemeente Sint-Gillis vroeg ons om de publicatie 'Natuurlijk Sint-Gillis' aan te vullen met nieuwe hoofdstukjes. Deze schrijfpdracht loopt nog door in 2019.

OP WEG NAAR HET SPORTCONGRES

Deze kleine opdracht kwam van de sportdienst van de VGC: deelnemers van een sportcongres in het Herman Teirlinckgebouw op de site van Thurn & Taxis, kregen bij hun aankomst bij het Noordstation een plannetje met de wandelroute naar hun bestemming. Ze kregen info over de buurt waar ze voorbij kwamen, met vooral nadruk op de aanwezige sportinfrastructuur.

SPORTDAG VLAAMSE AMBTENAREN

Al jarenlang schrijft Brussel voor de Sportdag van de Vlaamse ambtenaren op de derde donderdag van september drie lange wandelingen uit, die dan door honderden ambtenaren worden afgelegd. De 'korte stadswandeling' bracht ambtenaren van het Centraal Station naar het Vlaams Parlement, naar Sint-Joost, de Europese wijk met Station Europe, Elsene, Sint-Gillis en de Hallepoort, tot bij het Zuidstation. De 'lange stadswandeling' vertrok eveneens aan het Centraal Station en leidde via de Europese wijk, het Jubelpark, het Linthoutplateau en Sint-Lambrechts-Woluwe naar Stokkel. De boswandeling ten slotte trok van metrostation Herrmann-Debroux via het Rood Klooster en het Arboretum naar Tervuren. Daar konden de deelnemers bij de Panquin-kazerne de installatie bewonderen die er was opgesteld naar aanleiding van de honderdste verjaardag van het einde van WOI. En ze konden (van buiten) al eens het gerestaureerde gebouw en de nieuwbouw van het AfricaMuseum bewonderen.

OPDRACHTENPAKKET EUROPA

Brussel actualiseert het opdrachtenpakket Europa dat het aanbiedt aan scholieren en studenten, zowel vormelijk als inhoudelijk. In 2018 verrichtten we voorbereidend werk: contacten leggen met mogelijk geïnteresseerde partners, interviewen van deelnemers en leerkrachten... maar het echte werk zal in 2019 gebeuren.

3.2 Brussel geeft gidsopleidingen

FMDO (november)

De Federatie van Marokkaanse en Mondiale Democratische Organisaties (FMDO) leidt mensen van buitenlandse origine op om gidsbeurten te verzorgen. Tijdens rondleidingen vertellen de mensen over hun achtergrond, en over hun Brusselse leefwereld. De bedoeling is vooral om de personen in kwestie te 'empoweren'. In 2017 volgde Brussel verschillende van deze rondleidingen en gaven we feedback. In 2018 gaven we twee keer een opleiding om de deelnemers de kneepjes van het gidsvak te leren. Dit tot ieders tevredenheid.

DE DROOMFABRIEK (voorjaar)

Gemeenschapscentrum Nekkersdal uit Laken organiseerde een reeks workshops waarbij leerlingen van het vijfde en zesde studiejaar kennismaakten met verschillende beroepen. Brussel werd uitgenodigd om binnen het thema 'reizen' een workshop te geven over gidswerk.

3.3 Deelname aan festivals, evenementen

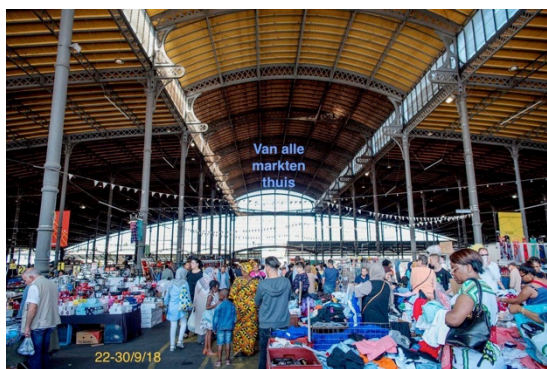
DE BEGANKENIS (met de Erfgoedcel en Korei, in april)

Voor de tweede keer deed Brussel mee aan De Begankenis, een van de grotere projecten die de Erfgoedcel Brussel organiseert in het kader van de Erfgoeddag. We leidden het publiek rond langs erfgoedinstellingen in Molenbeek. De publieksopkomst was dit keer aan de magere kant. Het blijft een feit dat er op Erfgoeddag zoveel activiteiten worden georganiseerd, dat ze elkaar jammer genoeg ook beconcurreren.

HIDE AND SEEK (van Muziekpublique, in augustus)

We werkten opnieuw mee aan het Hide and Seek-festival van Muziekpublique in de laatste week van de zomervakantie en leidden het meertalige publiek rond in de Begijnhofwijk, op de ULB, in de wijk rond de vroegere Distillerie Fovel in Schaarbeek en in de buurt van het Hotel Hannon in Sint-Gillis.

NAAR DE MARKT (met Muntpunt, Klare Lijn en Korei, september)

Geen enkele Belgische stad heeft zoveel markten als Brussel. Markten van allerlei slag: kleine en grote, ochtend- en avondmarkten, dure en goedkope, in openlucht of overdekt. Markten voor boodschappen en markten ter ontspanning. Traditionele voedingsmarkten en biomarkten, antiek- en rommelmarkten, boerenmarkten en markten met een aanbod uit de vier windstreken.

De markt kleurt de buurt waarin ze plaatsvindt, maar ze is er vaak ook een weerspiegeling van. Brussel, Klare Lijn, Korei, Cactus en Muntpunt vonden het thema van de markten geknipt om aan te knopen bij vroegere samenwerkingen, toen nog onder de vleugels van Onthaal en Promotie Brussel (OPB). Om het festivalletje voor te bereiden, organiseerden we een gezamenlijke bijscholing: een lezing van en vraaggesprek met Benjamin Wayens en Caroline Lambert, de auteurs van een lijvige Atriumstudie over de Brusselse markten. Brussel gidste in Kuregem (Abattoir, *op de foto*), Sint-Gillis (markt op het Voorplein) en Laken (markt op het Bockstaelplein). De opkomst voor het project, georganiseerd in een al drukke maand september, was wat teleurstellend. De gidsenorganisaties plannen een vervolg in de toekomst, rond een ander thema. Brussel biedt de marktenwandelingen ook aan aan groepen.

KORTE KETEN-FESTIVAL (met Neerhof en Beursschouwburg, september)

Het Neerhof en de Beursschouwburg klopten bij Brussel aan voor een samenwerking rond het thema van de korte keten. Brussel leidde een groep te voet rond in de buurt van de Beursschouwburg om de deelnemers kennis te laten maken met producenten en verkopers van korte-ketenproducten. Een groep per fiets vertrok met dezelfde bedoeling aan het

Neerhof in Dilbeek en fietste naar het centrum. Achteraf konden ze in de Beursschouwburg napraten bij een drankje.

ALLEZ NL (van Huis van het Nederlands, oktober)

Het Huis van het Nederlands wou de vele cursisten kennis laten maken met het Nederlandstalige (socio-)culturele aanbod. Brussel verzorgde gratis twee verkenningen in de buurt van het Huis van het Nederlands.

BEWOGEN (o.a gemeenschapscentra, in voorbereiding)

Heel wat Brusselse partners, waaronder veel gemeenschapscentra, werken samen in het project 'Bewogen'. De activiteiten staan in het teken van ontmoetingen tussen vluchtelingen, nieuwkomers, 'oudkomers' en mensen die al lang in Brussel wonen. Na de voorbereidingen in 2018, vindt het festival 'Bewogen' plaats in februari 2019. Brussel zal een wandeling gidsen tijdens 'Café Croissant', een ontmoetingsnamiddag in De Markten.

EN OOK...

Brussel werkte verder ook mee aan de Irisfeesten in mei (rondleidingen in Ukkel) en 'Brussel danst' op de Vlaamse feestdag (11 juli), de 'Dag van de trage weg' en de 'Week van het bos' in oktober.

4. De expertise van Brussel

Gewone burgers, de pers of studenten doen heel vaak een beroep op de Brusselexpertise van de gidsen van Brusselbinnenstebuiten. Vooral de pers wist ons in 2018 te vinden, om uitleg te geven over:

- Cinema Variétés en andere Brusselse cinema's naar aanleiding van de geplande heropening (op *Klara*)
- de ingestorte muur van de middeleeuwse omwalling (op *Radio 2*)
- de wijk Peterbos naar aanleiding van de onregelmatigheden (*De Standaard*)
- de culturele heropleving van Molenbeek (*France 24*)
- de herdenking van de aanslagen (*Der Spiegel*)
- de gemeenteraadsverkiezingen in Sint-Gillis (De ronde van *Bruzz*)
- de plaatsnaam 'Berenkuil' (in de rubriek 'Jouw vraag' van *Bruzz*)
- de exacte plaats van het Noordstation (idem).

Ketnet vroeg ons naar geschikte locaties voor de toekomstige serie *Parcours*. Thriller-auteur Ann Van Loock hielpen we bij de research voor haar misdaadroman *De Expo 58-moorden*.

5. De mensen in de organisatie

5.1 Het Brusselssecretariaat

Het Brusselssecretariaat bestond in 2018 uit **2,4** VTE: coördinator Anne Brumagne (90 pct.), stafmedewerker Bert De Bisschop (100 pct.) en administratieve kracht Bie Blancke (50 pct.). We bereidden in 2018 de komst voor van een halftijds stafmedewerker die in 2019 van start gaat. We volgen bijscholingen om op de hoogte te blijven van wat er reilt en zeilt in de sector, en om onze werking te kunnen verbeteren.

In 2018 volgden we cursussen over 'Talent ontdekken' (bij Citizenne), 'Nieuwsbrieven en Mailchimp voor gevorderden' (bij Publiek Centraal), 'Communicatie in de non-profitsector' (Publiek Centraal), 'Zoekmachinemarketing', 'Google analytics' en 'Een optimale website voor uw bezoekers' (bij het Googlecentrum aan het Centraal Station, via Socialware), 'Wat te doen als uw organisatie te maken krijgt met pickpockets' (bij Visit Brussels), 'Archiefbeheer' (bij het AMVB), 'De GDPR-regels' (bij UNIZO), 'Anderstalige vrijwilligers' (bij FARO Groot Onderhoud), 'Kwaliteit in gidsenwerking' (bij Toerisme Vlaanderen).

5.2 Het Brusselbestuur

Op de Brusselspiegel (AV) van voorjaar 2018 maakte Wim Kennis zijn afscheid bekend als voorzitter van Brusselbinnenstebuiten, een functie die hij al uitoefende vanaf de start in 1971. Lutgard Vrints, gids en lid van het Brusselbestuur, nam zijn plaats in. Op 1 september vierden we Wim uitgebreid tijdens een feest rond en in De Markten. We maakten voor hem ook een Liber Amicorum waarin we terugblikken op de rijke carrière van Wim.

Ook de rest van het Brusselbestuur onderging in de loop van 2018 een transformatie. Toon Lowette en Marijke Vandebuerie namen afscheid, in hun plaats kwamen Eva Wilsens (Many One), Annemie Pijcke (Brusselgids, bibliothecaris Hoeilaart) en Pepijn Kennis (vzw Toestand). Nancy Van Espen (penningmeester) en Anne Brumagne (secretaris) bleven op post.

5.3 De Brusselspiegel

De Algemene Vergadering (Brusselspiegel) kwam in 2017 één keer samen.

De Brusselspiegel bestaat uit: Albert Martens, An Descheemaeker, Anne Brumagne, Annemie Pijcke, Bert De Bisschop, Danny De Cock, Eva Wilsens, Geert Van Waeg, Ine Vos, Isabelle De Meyere, Jan Boulogne, Joris Sleetbus, Lutgard Vrints, Marijke Vandebuerie, Nancy Van Espen, Pepijn Kennis, Roel Daenen, Tina Vanhoye en Wim Kennis. Toon Lowette, die naar het buitenland verhuisde, nam ontslag.

5.4 De gidsen

5.4.1 De ploeg

De ploeg van Bruksel schommelt rond de **30** gidsen (vrijwilligers en freelance-medewerkers). De vaste ploeg bestond in 2018 uit: Ann De Cannière, Annemie Pijcke, Bart Billen, Bart Van Effelterre, Barz Baroudi Benzirar, Benjamin Tollet, Bert De Bisschop, Bram Borloo, Claudine Huyghe, Erik Baptist, Erik Nobels, Frank Vanachter, Hans Vandecandelaere, Jan Styfhals, Jeroen De Smet, Joris Sleebus, Kaat Bauters, Leonieke Karlas, Lutgard Vrints, Malte Woydt, Michaël Valkeniers, Miranda Wyseur, Philip Vanginderachter, Reginald Verlinde, Riet Naessens, Stefan Moens, Stefan Van Camp, Tine Debosscher, Tim Jansens en Gerben Van den Abbeele.

Regelmatig komen kandidaat-gidsen bij ons aankloppen. Na een periode waarin ze toers van anderen volgen, werken ze geleidelijk toe naar het zelf gidsen, tenminste als ze daar zin in hebben en in aanmerking komen. Meestal kiezen ze eerst één toer uit die ze zo goed mogelijk leren beheersen, om er vervolgens verschillende voor hun rekening te kunnen nemen. Hun allereerste toer bereiden we met hen minutieus voor.

5.4.2 Bijscholing

Er waren in 2018 **9** bijscholingen voor de gidsen. Het gaat om geleide bezoeken aan tentoonstellingen of musea, rondleidingen op sites (voorbereid door een van onze gidsen of een externe gids), of de presentatie van een nieuwe groepstoer. Van de meeste van deze Brukselscholen ontvangen de gidsen een verslag.

TEIRLINCKGEBOUW (19/1)

Een medewerkster van het Facilitair Bedrijf van de Vlaamse Gemeenschap en projectleidster voor de bouw van het Teirlinckgebouw, Trees Verhoogen, leidde ons rond samen met projectarchitect Dieter De Vos van Neutelings Riedijk.

STREET ><ART (23/2)

Gids Tine Debosscher, die voor haar gidsopleiding aan het COOVI een thesis schreef over Street Art en in de Brukselwerkgroep over dit thema zat, leidde ons rond in de buurt van het kanaal en wijdde ons in in de wereld van tags, stencils, het sanctionerings - dan wel gedoogbeleid, de verschillende soorten artiesten... Een werkgroep binnen Bruksel bereidde de Brukselschool mee voor.

THURN & TAXIS (9/3)

Gids Jeroen De Smet gaf ons een stand van zaken op de site van Thurn & Taxis. Ook hier zorgde een werkgroep binnen Bruksel voor de voorbereiding.

LA FONDERIE (16/3)

Conservator Pascal Majerus leidde ons rond op de terreinen van La Fonderie, de vroegere Compagnie des Bronzes in Molenbeek. We bezochten ook de vernieuwde tentoonstelling over industriële activiteiten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

KENNISMAKING MET PERSPECTIVE.BRUSSELS (20/4)

Gids Ann De Cannière, die voor de Brusselse bouwmeester Kristiaan Borret werkt, gaf ons uitleg over de werking van Perspective en over de opdracht en de aanpak van de Brusselse Bouwmeester. Van haar collega Milène Deneubourg kregen we meer uitleg over een concreet dossier, het stedenbouwkundig project Usquare in de kazernes van Elsene.

BRUSSELSE MARKTEN (29/8)

Deze gidsenopleiding organiseerden we samen met Cactus, Klare Lijn, Korei en Muntpunt. Benjamin Wayens van de ULB en Caroline Lambert van het agentschap Hub.brussels lichtten de studie toe die ze maakten over de Brusselse markten.

VIVAQUA: DE WATERVOORZIENING IN BRUSSEL (11/9)

Medewerkers van Vivaqua legden ons bij het reservoir van Elsene uit hoe de maatschappij het drinkwater van de Brusselaars wint, transporteert en tot in de huiskamers distribueert. Een bijzonder boeiende én actuele uiteenzetting, gezien de waterschaarste tijdens de hete zomer.

VELOMUSEUM (10/11)

Curator Mike Carremans leidde de gidsen van Bruksel en van Cactus rond in de

tentoonstelling 'Velomuseum', over de geschiedenis van het fietsen in Brussel.

LEZING SEKSWERK VAN HANS VANDECANDELAERE (7/12)

Dit was een eigenlijk geen echte Brukselschool. Gids Hans Vandecandelaere bereidt een boek voor over sekswerk, onder andere in Brussel. Zijn lezing was bedoeld om feedback te krijgen over zijn thema's en invalshoeken, maar ook om de gidsen te informeren.

UPDATE VAN CONGO EN MATONGE

Een werkgroep bereidt een Brukselschool in 2019 voor over 'dekolonisering'. We willen de toer 'Van Congo tot Matongé' aanvullen met nieuwe inzichten.

5.4.3 Jaartafel

De Jaartafel, de jaarlijkse overlegdag tussen bestuur, gidsen en secretariaat, vond plaats op 24 februari bij COOP in Anderlecht. Deze nieuwe culturele en economische pool aan het kanaal in Anderlecht is gevestigd in een oude maalderij en werd voorbeeldig gerenoveerd door Bogdan & Van Broeck. We kregen uitleg over het project van directeur José Ménendez en bezochten de tentoonstelling over de wijk.

5.5 De deelnemers

5.5.1 Hun afkomst

De eerlijkheid gebiedt ons om te zeggen dat onze gegevens daarover niet helder zijn. Of niet altijd helder *kunnen* zijn. Beschouwen we bedrijven met een zetel in Brussel maar wellicht met werknemers uit Vlaanderen en Wallonië als een Brusselse groep? Kan je vrienden- of familiegroepen wel aan een bepaalde provincie toewijzen? Hoe label je Belgische bedrijven die met hun eigen personeel en hun buitenlandse gasten op stap gaan? Of Europese federaties die misschien op stap zijn met hun werknemers (vaak expats), of misschien met buitenlandse gasten, al dan niet met verschillende nationaliteiten? Waar komt het publiek vandaan op onze toers met vrije inschrijving? Beschouwen we een nieuwe werknemer bij de Europese commissie die deelneemt aan een Brussels Together als een expat, een Brusselaar of toch nog als een buitenlander? Hoe definieer je een nieuwkomer? Of iemand die Nederlands volgt aan een CVO? In ons activiteitenoverzicht proberen we in de toekomst deze categorieën beter te definiëren.

Toch een paar voorzichtige cijfers:

- **30** groepen kwamen uit Brussel
- **4** deden een beroep op de gidsencheques van Paspartoe.
- Er waren **121** groepen met factuuradres in Vlaams-Brabant, **54** uit de provincie Antwerpen, en **52** uit West-Vlaanderen. Limburgse groepen zijn erg beperkt.
- **28** groepen kwamen uit Nederland.

5.5.2 De gidstaal

Die kunnen we makkelijker achterhalen. De overgrote meerderheid van onze toers verloopt in het Nederlands. We gidsten **55** keer in het Engels of taalwisselend Engels met Frans of Nederlands. **43** keer gidsten we in het Frans of taalwisselend Frans met Nederlands of Engels. We gidsten maar een paar keer in het Duits.

5.5.3 De leeftijd

Ook leeftijd is een heikele categorie. We moeten afgaan op de inschatting van de gidsen. Wel kunnen we vrij goed de scholieren definiëren: **52** groepen tegenover 22 in 2017. Het wijst er op dat de scholen teruggekeerd zijn naar Brussel na de aanslagen, maar ook dat Bruksel wat populairder geworden is bij scholen. Daar werken we ook aan: waar we voordien alleen gidsten voor de derde graad van het secundair, doen we dat nu ook voor de tweede graad. We begeleiden gidsen die zich daar onzeker bij voelen. Er kwamen **47** groepen uit het hoger onderwijs (uit binnen- en buitenland). Daarmee komen we op **99** groepen met jongeren onder de 25 jaar (op 557 groepen).

5.5.4 Het soort van groep

Vooraf werkteams doen een beroep op ons (ongeveer **107** groepen). Het (traditionele) verenigingsleven is goed voor **62** groepen, en er gingen **25** vriendengroepen met ons op stap.

6. Pers, communicatie en netwerking

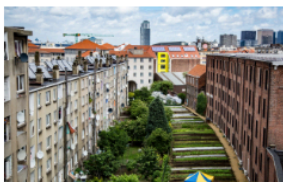
6.1 Persaandacht

De pers doet regelmatig een beroep op de expertise van Brukselgidsen over de hoofdstad, maar besteedt ook aandacht aan onze eigen werking. Enkele voorbeelden:
In februari getuigde een ouder echtpaar afkomstig uit Limburg in het weekblad *Bruzz* dat ze beslisten naar Brussel te verhuizen, na het volgen van meerdere Woontours van de VGC en Brukselbinnenstebuiten. *Bruzz* besteedde in april ook uitgebreid aandacht aan het vertrek van voorzitter Wim Kennis en de komst van Lutgard Vrints als nieuwe voorzitter. Kennis werd geïnterviewd met zoon Pepijn Kennis, beiden op hun manier stadsactivisten. In september kondigde *Bruzz* het marktenproject 'Naar de markt' aan. In het programma van Karolien Debecker op *Radio 1*, gewijd aan Brussel als woonstad, gaf Lutgard Vrints duiding bij het belang van de Woontours (begin oktober). *Bruzz* wijdde ook een artikel aan de Brukseltoer 'De blijde intrede van Albert I in Molenbeek'.

Einde WOI herdacht in Molenbeek en Ukkel

EVENT 21/11/2018

Korte Keten Festival wil klant tot bij boer brengen

MILIEU 21/9/2018

Gidsen ontdekken de markt

EVENT 21/9/2018

Naar de markt met Brukselbinnenstebuiten

EVENT 13/9/2018

INTERVIEW

Wim en Pepijn Kennis: vijftig jaar stadsactivisme

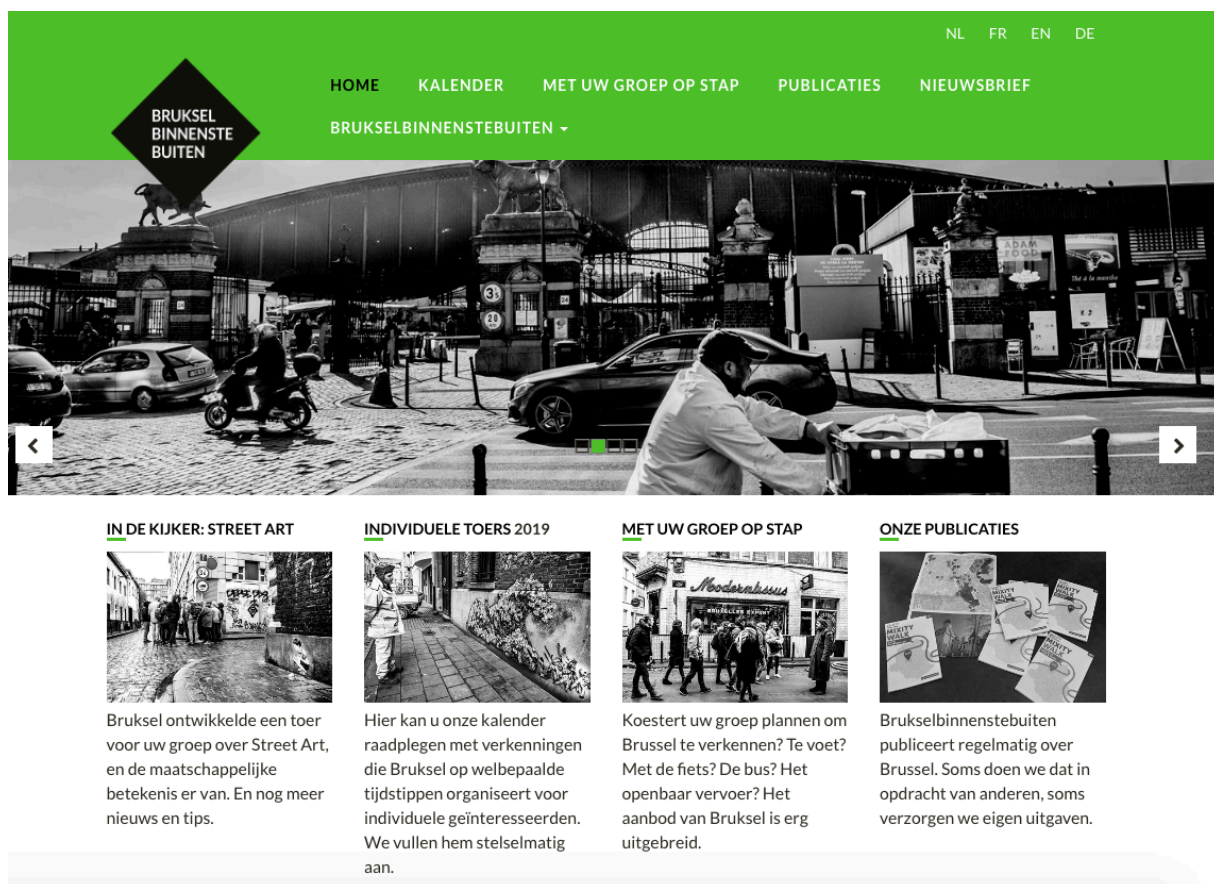
SAMENLEVING 19/4/2018

6.2 Communicatie

6.2.1 De website

Er ging een lange voorbereiding aan vooraf, maar in het najaar van 2018 konden we eindelijk onze vernieuwde site lanceren, mét digitaal inschrijvings- en betaalsysteem. Vooral de integratie van dat laatste zorgde voor heel wat vertraging. Maar we zijn best fier dat we dit als kleine organisatie hebben kunnen realiseren, en dat met een partner uit de sociale economie, MAKS uit Kuregem. De door MAKS ontworpen vormgeving (kleurgebruik, typografie...) trekken we door in de rest van onze communicatie.

6.2.2 De nieuwsbrief

Meteen na de site werd ook de vernieuwde nieuwsbrief gelanceerd, die we nu verspreiden via Mailchimp. Behalve aan de komende toers met vrije inschrijving, besteden we ook iedere maand aandacht aan de groepstoers: we geven telkens een tip om een Brukselrondleiding te combineren met een andere activiteit in de stad. Overigens bereidden we ons in het voorjaar goed voor op het in voege treden van de nieuwe privacyregels. De abonnees op de nieuwsbrief werden uitgenodigd hun abonnement expliciet te bevestigen. Dit bracht het aantal inschrijvingen terug van meer dan 4000 tot ongeveer **1300**. We zijn ervan overtuigd dat dit aantal geïnteresseerden snel weer zal stijgen.

6.2.3 Flyer voor de Zomerparels

Voor de Zomerparels lieten we een flyer drukken. Toch stellen we ons vragen over de efficiëntie van deze communicatiemethode. We beschikken als kleine organisatie niet over voldoende mankracht en performante kanalen om de distributie te verzorgen.

6.2.4 Het visitekaartje

Brukselgidsen hebben steeds een voorraad visitekaartjes op zak. Die delen ze uit aan het eind van een stadsverkenning. Deelnemers kunnen zo makkelijker hun mond-aan-mond-reclame ondersteunen.

6.2.5 Facebook

We proberen met de regelmaat van de klok te publiceren over onze toers of werking achter de schermen. Maar we zien dat door de nieuwe regels van Facebook de berichten minder makkelijk circuleren. Om mensen effectief te laten inschrijven, is de nieuwsbrief een veel belangrijker communicatie-instrument.

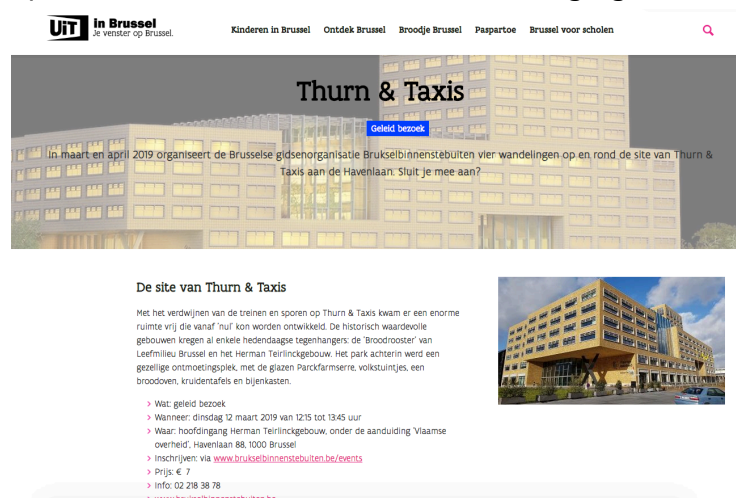
6.2.6 Communicatie via anderen

De groepstoers van Brussel zijn opgenomen in de digitale catalogus van Visit Brussels, die vooral bedoeld is voor buitenlandse touroperatoren. Ieder jaar wordt de catalogus geactualiseerd. We voeren onze Tematoers in in de databank van agenda.be.

Uit in Brussel van Muntpunt besteedt zeer regelmatig aandacht aan het Brukselaanbod. Ook deelsites zoals Broodje Brussel, Paspartoe en Brussel voor scholen, die in 2018 in voorbereiding was, doen dat.

Een andere partner is LASSO, Brussels netwerk voor publieksparticipatie en cultuureducatie. Ons aanbod staat op de website Brussel'Art die bedoeld is voor Brusselse verenigingen en we staan op de mini-beurs die LASSO organiseert voor deze verenigingen (dit jaar op 13/12).

Indien koepels van socioculturele organisaties ons de mogelijkheid bieden, laten we ons opnemen in hun aanbod voor hun verenigingen.

Thurn & Taxis

Gefield bezoek

In maart en april 2019 organiseert de Brusselse gidsenorganisatie Brukselbinnenstebuiten vier wandelingen op en rond de site van Thurn & Taxis aan de Havenlaan. Sluit je mee aan?

De site van Thurn & Taxis

Met het verdwijnen van de treinen en sporen op Thurn & Taxis kwam er een enorme ruimte vrij die vanaf 'nuf' kon worden ontwikkeld. De historisch waardevolle gebouwen kregen al enkele hedendaagse tegenhangers: de 'Broodrooster' van Leefmilieu Brussel en het Herman Teirlinckgebouw. Het park achterin werd een gezellige ontmoetingsplek, met de glazen Parcfarmserie, volkstuinjes, een broodoven, kruidentafels en bijenkasten.

- > Wat: gefield bezoek
- > Wanneer: dinsdag 12 maart 2019 van 12:15 tot 13:45 uur
- > Waar: hoofdingang Herman Teirlinckgebouw, onder de aanduiding 'Vlaamse overheid', Havenlaan 88, 1000 Brussel
- > Inschrijven: via www.brukselbinnenstebuiten.be/events
- > Prijs: € 7
- > Info: 02 218 38 78
- > www.thurnandtaxis.be

6.3 Netwerken

Bruksel probeert deel uit te maken van allerlei (Brusselse) netwerken, zeker als die ons kunnen helpen om onze doelstellingen te verwezenlijken om bijvoorbeeld nieuwe publieksgroepen aan te trekken of nieuwe thema's in onze werking te introduceren.

Visit Brussels

We namen deel aan de netwerkevenementen Toerisme in de Europese wijk en zijn aanwezig op de Visit Brussels Day (8/12), waarop de organisatie alle facetten van haar werking aan de sector voorstelt.

VUB

Bruksel was opnieuw uitgenodigd op het diner van KONEKT van de VUB. Met KONEKT probeert de universiteit haar banden met de stad te versterken. We werkten ook inhoudelijk samen met de VUB, rond het project 'De blijde intrede van Albert I in Molenbeek'.

BRAL

Bruksel zit al jaren in de Algemene Vergadering van BRAL, en volgt de dossiers waar BRAL zich over buigt.

BKO

Hoewel Bruksel geen deel uitmaakt van het Brussels Kunstenoverleg, proberen we toch regelmatig aanwezig te zijn op hun activiteiten. Zo namen we in februari deel aan de infosessie en brainstorm over het nieuwe museum Kanal. BKO kan ons inspireren om ook voor de gidsenverenigingen een goed overleg uit te bouwen.

VGC

De VGC organiseerde in de Kriekelaar een gezellige avond voor de Brusselse verenigingen. Bruksel was aanwezig.

Federatie van Gidsenverenigingen Brussel

Dit netwerk ontplooipte in 2018 geen activiteiten. Heel wat organisaties stapten uit de federatie. Bruksel besloot te blijven, en vanaf 2019 mee aan de kar te trekken van een vernieuwde vzw.

Unizo

De ondernemersorganisatie brengt Nederlandstalige organisaties in Brussel rond de tafel om te bekijken hoe we elkaars werking kunnen versterken. De samenwerking tussen Bruksel en de VUB was voor ons alvast een eerste resultaat.

7. Werk achter de schermen

Het evaluatieformulier dat we na afloop van een toer aan de groepsverantwoordelijke sturen, moest worden geactualiseerd. Liever dan de deelnemers te kwellen met ellenlange vragenlijsten, opteerden we voor een zeer korte, open vragenlijst. Maar wel met de expliciete uitnodiging om ons indien gewenst te bellen om persoonlijk feedback te geven.

Omdat we wisten dat vanaf januari 2019 een aantal gidsen zou overstappen op het nieuwe statuut van verenigingswerker, maakten we van de gelegenheid gebruik om de verzekering die we voor de gidsen hebben, te evalueren met het oog op een eventuele vernieuwing. Dit proces is nog niet afgerond.

In 2019 willen we werk maken van een herinrichting van het Brukselsecretariaat. Eind 2018 begonnen we aan de eerste stap: de vernieuwing van de verlichting.

8. Inleiding tot het financieel verslag

Bruksel ronds 2018 af met een positief resultaat. We hadden een financiële meevaller omdat de VGC haar subsidie verhoogde van 17.000 euro naar 22.000 euro. We schrijven onze voorraad af met 2498,80 euro. Het positief saldo van **4499,55** euro nemen we mee naar volgend jaar als overgedragen winst. We gebruiken dit bedrag onder meer voor de noodzakelijke opfrissing van de Brukselruimte, de vervanging van computers en hopelijk ook om verdere stappen te kunnen zetten in de digitalisering van onze werking.